

АКЦИОНЕРСКО ДРУШТВО ЗА ОСИГУРУВАЊЕ
И РЕОСИГУРУВАЊЕ **МАКЕДОНИЈА**
Скопје - Виена Иншуренс Груп

STOCK COMPANY FOR INSURANCE
AND REINSURANCE **MAKEDONIJA**
Skopje - Vienna Insurance Group

**ПОСЕБНИ УСЛОВИ
ЗА ОСИГУРУВАЊЕ НА ОДГОВОР-
НОСТА НА ПРЕВОЗНИЦИТЕ ВО
ПАТНИОТ СООБРАЌАЈ ВО ДОМАШЕН
И МЕЃУНАРОДЕН ТРАНСПОРТ СО
ОРГАНИЗАТОР НА ПРЕВОЗ**
(пречистен текст)

**SPECIAL TERMS & CONDITIONS
CARRIERS LIABILITY INSURANCE
INTERNACIONAL AND
INLAND ROAD TRANSPORT
BY TRANSPORT ORGANISER**

(revised text)

Овие Услови за осигурување ги донесе Управниот одбор на Друштвото на својата 60 - та седница одржана на 24.04.2003 година, со одлука бр. 0202-1937/5 со примена од денот на донесувањето и измените и доплнувањата донесени од Управниот одбор на Друштвото на 31 -та редовна седница одржана на 23.09.2014 година со одлука број 0202 - 6449/3 со примена од 01.10.2014 година.

The Board of Directors Management Board of the Stock Company adopted these Conditions at the 60th regular session held on 24 April 2003 with the resolution No. 0202 - 1937/5 and will be applied with immediate effect, both with changes and amendments adopted by Management Board of the Company at the 31th regular session held on 23 September 2014 with the resolution No. 0202 - 6449/3 and will be applied of the 01 October 2014.

ВОВЕДНИ ОДРЕДБИ

Член 1

Овие Услови се применуваат за организатор на превоз како договорувач на осигурувањето за осигурување на одговорност на превозниците за штети на пратки во патниот сообраќај.

Одделни изрази употребени во овие Услови значат:

"**Осигурувач**" - Акционерско друштво за осигурување и реосигурување МАКЕДОНИЈА - Скопје - Виена Иншуренс Груп - правно лице со кое е склучен договорот за осигурување.

"**Договарач на осигурувањето**" - организатор на транспорт - правно лице кое со осигурувачот го склучува договорот за осигурување и има обврска да ја плати премијата.

"**Организатор на превоз**" - правно лице кое во свое име, а за сметка на корисник на превоз, со превозникот склучува договор за превоз.

"**Осигуреник**" - превозник (правно лице) кое е регистрирано за вршење на дејноста во патниот сообраќај во согласност со важечките прописи во Република Македонија, односно кое поседува лиценца за вршење на домашен и/или меѓународен превоз на стоки.

"**Трето лице**" - лице кое не е субјект на договорот за осигурување, односно лице чија одговорност не е покриена со ова осигурување и лице кое со осигуреникот / превозникот склучил договор за превоз.

"**Сума на осигурување**" - е лимитот на осигурително покривање по влечно возило и горна граница на обврската на осигурувачот по осигурен случај.

"**Премија**" - износ кој се плаќа за осигурување врз основа на договорот за осигурување.

"**Полиса**" - доказ / документ за склучено осигурување.

"**Осигурен случај**" - иден, неизвесен и независен од исклучивата воља на осигуреникот, штетен настан, кој има за последица настанување на штета на стоката за која надомест би можело да бара корисникот на превозот -трето оштетено лице.

ОСНОВНИ ОДРЕДБИ

ПРЕДМЕТ НА ОСИГУРУВАЊЕ

Член 2

Со овие Посебни услови, предмет на осигурување е одговорноста на превозникот во патниот сообраќај (спрема корисниците на превозот) за докажана целосна или делумна физичка загуба, оштетување или задоцнување на пратките во меѓународен транспорт, стварно превземени на превоз со товарен лист или договор за превоз, во обем и покривање наведено во овие услови.

Одговорноста на превозникот во патниот транспорт според овие услови, е осигурена, доколку организаторот на транспорт односно договорувачот на осигурувањето:

1. го пријави превозот на осигурувачот, пред да започне, на посебен образец на осигурувачот, "Пријава за осигурување на одговорност на превозникот во патниот сообраќај со организатор на транспорт", и

2. го организира превозот со возила/влекач и приклучни возила (полуприколки и приколки), во сопственост на организаторот на транспорт или организира транспорт на стока со туѓи изнајмени возила на домашни превозници регистрирани во РМ или со странски превозник / возило за што на осигурувачот задолжително му приложува и договор за деловна соработка со странскиот превозник со Пријавата за превозот.

Со овие Посебни услови е осигурен секој пријавен превоз на стока со возило - влекач и приклучни возила (полуприколки и приколки), церади, платформи, цистерни, контејнери и контејнери каде е потребен посебен режим на температура, како што се ладилници / фриго - контејнери, само од манифестиран транспортни ризици (сообраќајка, пожар, експлозија), додека штети настанати од ризикот "расипување"на стоката се исклучени од осигурување.

INTRODUCTORY PROVISIONS

Article 1

These Terms and Conditions apply for the transport organiser acting as a policyholder of the liability insurance policy for loss of or damage to goods transported by road.

Definitions as used in the insurance contract:

"**The Insurer**" - Joint Stock Company for Insurance and Reinsurance MAKEDONIJA - Skopje, Vienna Insurance Group - a legal entity with which an insurance contract is entered into.

"**The Policyholder**" - a transport organiser - a legal entity which has signed an insurance contract with the Insurer and has an obligation to pay the premium.

"**Transport Organiser**" - a legal entity on which behalf and for the account of the customer (the entity which ordered the transport/user of the transportation services) has entered into contract for the carriage of goods with the carrier.

"**Insured**" - a carrier - (legal entity) which is registered to accept goods for carriage by road upon legal requirements and regulations applied in the Republic of Macedonia and which is a licensed carrier for domestic and/or international carriage of goods by road.

"**Third Party**" - a person who is not a subject of the insurance contract or a person whose liability is not covered by this insurance contract and a person who contracts for the services of the Carrier - The Insured.

"**Sum insured**" - the maximum amount (limit) of insurance cover for each and every tractor unit and the utmost limit of indemnity (insurance benefit) for each and every event insured.

"**Insurance premium**" - an amount payable by the Policyholder under the insurance contract.

"**Insurance policy**" - a document/evidence representing the insurance contract.

"**Event insured**" - any future and uncertain and independent incident the occurrence of which irrespective of the sole will of the Insured may cause loss or damage giving rise to a claim, the indemnity for which may be claimed by the customer (user of the transportation services) - the third party.

GENERAL PROVISIONS

SUBJECT OF INSURANCE

Article 2

Within this special terms and conditions in the insurance policy, it protects a carrier against its liability (towards the customers or users of the transportation services) for physical loss of or damage to or delay in delivery of shipment, whether total or partial which has been proven so during international transport and the actual taking over of the goods supported by bill of lading or shipping documents or the contract for carriage of goods by road within the scope of cover set by this insurance policy.

Subject to this special terms and conditions the liability of the carrier for the transport of goods by road shall be covered under this insurance policy only if the transport organiser or the policyholder:-

1. report the transport of goods to the insurer prior to the commencement of the transport by filling out the special "Report Form for Carrier Third Party Liability Insurance for carriage of goods by road by transport organiser", and

2. organise the carriage of goods by conveyors / vehicles - tractor unit and trailers (semi-trailers or trailers), owned by the transport organiser or organise the transport of goods with rented conveyors to perform the transport from domestic carriers registered in the Republic of Macedonia or from foreign suppliers and the transport organiser or the policyholder is obliged to provide the insurer with a copy of the contract of agreement signed with the foreign suppliers for rented conveyors together with the Transport Application Form.

Subject to these special terms and conditions the insurance covers every carriage of goods by vehicle - tractor unit and trailers (semi-trailers or trailer) with tarpaulin covers, platforms, cisterns, containers and carriage of goods by temperature controlled vehicles as refrigerated trucks or frigo containers which have been properly reported, only against the manifested transport risks (traffic accident, fire, explosion) whereas the loss of or damage to goods caused by "deterioration" shall be excluded.

Доколку превозот не е уредно пријавен на осигурувачот, пред да започне транспортот, по автоматизам се смета дека превозникот нема осигурување за таа пратка и осигурувачот нема обврска во случај на штетен настан.

Со овие Услови не е осигурена вон договорната одговорност на осигуреникот (превозникот).

Согласно овие Услови се смета дека стоката е предадена на превоз само ако истото може да се докаже со соодветна превозна исправа - товарен лист или договор за превоз.

Лимитот на осигурително покритие во полисата е максимална сума на осигурување кој се утврдува спрема влечното возило и во полисата се изразува во евра односно во денарска противвредност по среден курс на НБРМ на денот на издавање на полисата.

Влечното и приклучното возило, во смисла на овие Услови, се сметаат како едно возило.

Осигурителното покритие согласно овие Услови, склучено за осигурување на одговорноста на превозникот во меѓународен транспорт по автоматизам ја покрива и одговорноста на превозникот во домашан транспорт.

УТВРДУВАЊЕ НА ОДГОВОРНОСТА

Член 3

Осигурувачот ќе ги надомести сите износи кои осигуреникот (превозникот) треба да ги плати по основ на одговорност на превозникот во смисла на член 2 од овие Услови, освен штетите настанати од причините наведени во член 5 и 6 од овие Услови.

Одговорноста на осигуреникот (превозникот) се утврдува според одредбите на овие Посебни Услови и:

1. Законот за превоз во патниот сообраќај ("Сл. Весник на РМ" бр. 68/2004 со сите подоцнежни измени и дополнувања)

2. Законот за договори за превоз во патниот сообраќај ("Сл. Весник на РМ" бр. 23/2013 со сите подоцнежни измени и дополнувања).

3. Законот за облигационите односи ("Сл. весник на РМ" бр. 18/2001 со сите подоцнежни измени и дополнувања).

4. Конвенцијата за договорите за меѓународен патен превоз на стоки (ЦМР) од 1956 година и Протоколот кон Конвенцијата за договорите за меѓународен патен превоз на стоки (ЦМР) од 1978 година (Сл. весник на РМ бр. 8/1994 и нотификација кај депозитарот на Конвенцијата од 12.06.1997г. и 20.06.1997 г.).

ЛИМИТ НА ПОКРИТИЕ (СУМА НА ОСИГУРУВАЊЕ)

Член 4

Осигурувачот ќе ги надомести, во рамките на сумата на осигурување наведена во полисата, износите кои осигуреникот (превозникот) спрема овие Услови треба да ги плати на корисникот на превозот за штети предизвикани по единичен штетен настан / осигурен случај.

Сумата на осигурување наведена во полисата за осигурување, намалена за дозволен кусок (кало, растур, расипување, кршење, евапорација и сл.) во зависност од видот на стоката, како и износот на договорената одбитна франшиза (само-придржај) е горна граница на обврските на осигурувачот по еден осигурен случај, па и тогаш кога за штетата одговараат повеќе лица чија одговорност е покриена со ова осигурување.

Надоместот од осигурувањето, независно од бројот на оштетените страни кај делумна или тотална штета, ограничен е по еден штетен настан на:

1. 8,33 СПВ - Специјални Права на Влечење (SDR - Special Drawing Rights) по килограм бруто тежина за докажана целосна или делумна физичка загуба и оштетување на стоката или за задоцнување на превозот согласно Конвенцијата за договорите во меѓународен патен превоз (ЦМР Конвенција), ако поинаку не е договорено.

Any failure to report the transport of goods to insurer in a due manner prior to commencement of the carriage of goods shall automatically exclude any liability for insurance so the carriage will be considered uninsured and the insurer will pay no indemnity for claim.

The insurance policy shall not cover any liability of the insured (carriers) which has not been stipulated by the contract.

Within this special terms and conditions in the policy it is considered that the goods has been taken over to carry by the carrier only if the transport document has been issued which may evidence the transportation including bill of lading or contract for carriage of goods.

The limit of liability under this insurance policy means a maximum sum insured determined for any tractor unit (haulage truck) and the amount is stated in euros or converted into national Macedonian currency calculated at the average rate of exchange of the indicative exchange list issued by the National Bank of R. Macedonia current on the date of issuance of the insurance policy.

Under this terms and conditions the tractor unit and the trailer are regarded a sole haulage truck/vehicle.

The insurance policy under these terms and conditions covers the liability of the carrier for international carriage of load or goods by road and automatically provides coverage for domestic carriage of goods.

DETERMINE THE LIABILITY

Article 3

The Insurer shall compensate all costs which the Insured (the carrier) has to pay in regard to their liability as mentioned in the above article 2 of this insurance policy but excluding losses or damaged caused by circumstances stated within article 5 and 6 thereto.

The determination of the liability of the insured (carrier) is governed by the provisions set in this insurance policy under these Special Terms and Conditions as well as:

1. The Law on Road Transport ("Official Gazette of RM", no. 68/2004 and any amendments thereof).

2. The Law on Contracts for Carriage of Goods by Road ("Official Gazette of RM", no. 23/2013 and any amendments thereof).

3. The Law on Obligations ("Official Gazette of RM", no. 18/2001 and any amendments thereof).

4. Convention on the Contract for the International Carriage of Goods by Road (CMR) since 1956 and the Protocol to the Convention on the Contract for the International Carriage of Goods by Road (CMR) since 1978 (Decision issued by the Government of RM - Official Gazette of RM, no. 8/1994 and Notification to the Convention Depository as of 12.06.1997 and 20.06.1997).

LIMITS (SUM INSURED)

Article 4

The Insurer will indemnify the Insured, up to the amount specified as Sum Insured in the Policy for any costs and expenses which the Insured (carrier) under these Terms and Conditions is obliged to pay to the customer/user of the transportation services, against liability for loss or damage arising from any one event or occurrence.

The Sum Insured is the amount set out in the Policy and reduced by the allowed amount of shortage in weight (outage, ordinary leakage and breakage, or ordinary wear and tear of or deterioration of or evaporation of the goods) in dependence on the type of the subject-matter insured, and the amount of the agreed retention represents the Insurer's maximum liability for loss or damage arising from one event or occurrence giving rise to a claim for which more than one persons are responsible against liability under this insurance Policy.

The compensation in respect of total or partial loss of goods irrespective of the number of damaged parties is limited to one loss event as follows:

1. 8.33 units of account per kilogram of gross weight short (SDR - Special Drawing Rights) for physical loss of or damage to or delay in delivery of shipment, whether total or partial which has been proven so during the transport if the consignment is transported under the contract for the international carriage of goods by road which the CMR Convention shall apply to unless otherwise specified.

2. 20,00 денари по килограм нето тежина на докажана целосна или делумна физичка загуба и оштетување на стоката ако се превезува со примена на Законот за договорите за превоз во патниот сообраќај, во домашен транспорт, ако поинаку не е договорено.

3. Одредбите од точка 1, 2 и точка 3 став 1 и 2 од овој член (4), се применуваат и на највисоките суми на осигурување наведени во полисата за осигурување како обврска на осигурувачот во текот на траењето на осигурувањето.

4. Ако во текот на траење на осигурувањето, склучено согласно овие Услови, дојде до промена на износите со кои е ограничена одговорноста на превозникот по килограм бруто тежина согласно ЦМР Конвенцијата т.е. член 2 став 1 од Протоколот кон ЦМР Конвенцијата со кој е изменет член 23 став 3 на истата и согласно позитивните прописи во Република Македонија, ќе се смета дека осигурувањето е склучено според износите кои биле во важност на денот кога е склучено осигурувањето согласно овие Услови.

5. По исклучок, ако организаторот на транспорт сака за одделни превози да ја покрие својата одговорноста на превозникот на поголема вредност од максималниот износ по 1/кг. бруто тежина (во меѓународен транспорт) или нето (во домашен транспорт), односно повеќе од сумата на осигурување наведена во полисата, тоа може да го стори со посебна согласност на осигурувачот наведена/потврдена во полисата за осигурување т.е. со дополнително осигурување за поединечен превоз со назначување на вредноста на стоката што ја превезува и задолжително наведување на таа поголема вредност во товарниот лист. За така склученото дополнително осигурување за конкретен превоз, договорувачот на осигурувањето плаќа дополнителна премија на разликата помеѓу сумата на осигурување од полисата за осигурување и сумата на осигурување која се бара за конкретниот превоз, во висина која ја определува осигурувачот во согласност со Тарифата на премии.

6. Ако корисникот на превозот докаже дека заради оправдано пречекорување на рокот за достава на стоката претрпел штета, осигурувачот ќе ја надомести и таквата докажана штета, но најмногу во висина на двоен надомест за превозот односно во висина на двојна возарина.

7. Осигурувачот покрај настанатата штета на стоката (пратката), ќе ги надомести и стварните трошоци за спасување, но најмногу до износот на возарината по еден штетен настан.

8. Осигурувачот ќе надомести и трошоци за спор и вон судски трошоци кои се направени во согласност со осигурувачот, вонредни трошоци за претовар, лежарина, складиштење и сл. односно најмногу до износот на возарината по еден штетен настан.

9. Сумата на осигурување наведена во полисата за осигурување, како и сите плативи износи согласно овој член, кои се изразени во валута се пресметуваат во денарска противвредност по среден курс на индикативната курсна листа на Народна банка на Република Македонија за соодветната валута на денот на настанување на штетата.

ИСКЛУЧЕНИ РИЗИЦИ ОД ОДГОВОРНОСТ НА ПРЕВОЗНИКОТ

Член 5

Со овие Посебни Услови не е осигурена одговорноста на превозникот за:

1. штети настанати директно или индиректно заради воени ризици или воени операции и случувања слични на војна, без разлика дали војната е објавена или не,

2. штети настанати заради саботажи, штрајкови, револуции, побуни, востанија, политички немири, граѓански немири, разбојнички или други напади; прекршувања на блокади, конфискација, заплена, застои, акти на надлежни органи и слични случувања;

2. 20.00 MKD per kilogram of net weight loss for physical loss of or damage to shipment, whether total or partial which has been proven so during domestic / inland transport if the consignment is transported under the contract for the carriage of goods by road which the respective Law on Contracts for Carriage of Goods by Road shall apply to unless otherwise specified.

3. The provisions under items 1 and 2 mentioned above and the item 3 paragraph 1 and 2 in this article 4 shall apply to highest amounts of sum insured set out in the Policy as a maximum liability of the Insurer during the period of insurance.

4. If for any reason during the period of insurance the sum insured specified in the insurance contract concluded under these terms and conditions change whereby the limits of compensation against liability of carrier change therefrom per kilogram of gross weight short in accordance with the CMR Convention set out by article 2 paragraph 1 of the Protocol to CMR Convention which amended the article 23 paragraph 3 thereof and according to the statutory regulations and legislation applied in the Republic of Macedonia, it is considered that valid shall be sum insured specified in the Policy on the date the insurance contract has been concluded under these terms and conditions.

5. As an exception, the transport organiser may wish to insure its liability for damage to goods contracted to carry at the amount exceeding the maximum amount per kilogram of gross weight for particular carriages (international transport) or net weight (domestic transport) or exceeding the sum insured set out in the Policy where special consent shall be given by the Insurer and included within the insurance policy, that is the additional insurance covers the separate carriage of goods and the bill of lading contains the value of goods and the exceeding value as mandatory. The additional insurance coverage for the respective carriage requires payment of additional premium by the Insured calculated on the difference between the sum insured set out in the primary policy and the sum insured requested for the respective carriage which is determined by the Insurer under the Premium Tariff Book.

6. If the customer/user of the transportation services proves that subject to justified reasons for delay in delivery of goods they suffered losses or damages the Insurer will compensate that proven loss at the amount not less than the double reward for carriage or double amount of haulage.

7. The Insurer will not only indemnify the customer for the losses or damages to goods (consignment) but also compensate the actual costs for salvages up to the amount of reward for carriage of goods in respect of any one event or occurrence.

8. The Insurer will compensate court costs and expenses or out-of-court legal costs with regard to legal disputes arising out of the carriage and agreed with the Insurer and any extra costs for unloading and reloading of the goods, demurrage charges, warehousing and storage charges or else, the amount of which may not exceed the carriage charges in respect to any one event or occurrence.

9. The sum insured set out in the Policy as well as any payable amounts under the particulars of this article which are stated in any foreign currency shall be converted into national Macedonian currency calculated at the average rate of exchange of the indicative exchange list issued by the National Bank of R. Macedonia current on the date the loss or damage occurred.

RISKS NOT COVERED UNDER INSURANCE

Article 5

The insurance coverage under this Special Policy provides no protection for liability of the carrier for the following:

1. Loss or damage arising from any consequence whether direct or indirect of war, act of foreign enemy, hostilities or warlike operations (whether war is declared or not);

2. Loss or damage arising out of sabotages, civil war, mutiny, rebellion, strike, revolution, insurrection, military or usurped power, civil commotion, riots, confiscation, requisition or destruction of, or damage to property by order of government, public or local authority;

3. штети настанати по вина на испраќачот или приеѓачот;
4. штети настанати заради недостатоци во конструкцијата и лошо одржување или неуредно опслужување на возилото;
5. штети настанати заради недостатоци во пакувањето, недоволно пакување или неисправно - несоодветно распоредување на стоката;
6. штети настанати заради превоз со отворени возила на пратки кои не се соодветни за таков превоз;
7. штети настанати заради било каква одговорност на превозникот во случаи на влечење на други возила или предмети,
8. штети настанати при превоз на благородни метали или предмети изработени од нив, скапоцени камења, пари, хартии од вредност, уметнички предмети, раритети (реткости), документи, колекционерски и музејски експонати или предмети, поштенски пратки, експлозивни и/или лесно запаливи средства, опасни материји, тешки товари (оние за кои е потребно да се обезбеди посебно одобрение за превоз заради нивната големина или тежина), селидбени ствари, живи животни, живина и дивеч,
9. штети настанати заради испорака на неовластено/и лице/а односно лице/а кое/и според товарниот лист или спрема друга превозна исправа / документ не е овластениот приеѓач на пратката;
10. штети настанати поради природни својства или мани на стоката која е предмет на превоз како рѓа, корозија, саморасипување, стврднување, стврднување поради заситеност на воздухот со влага и сл.;
11. "расипување на стоката" (промена на бојата, мирисот, вкусот и слично) од било која причина освен ако осигурувањето е склучено со вклучен ризик на расипување на стоката заради промена на температурата поради ненамерно подесување на погрешна температура или истекување на средството за ладење поради кршење односно расипување на опремата за ладење, согласно член 5 од овие Услови;
12. штети предизвикани заради превземени санитарни или дезинфекциони мерки и сл.;
13. штети на пратката предизвикани од молци и други штетници;
14. губење на комерцијална вредност на стоката, освен поради пречекорување на рокот на превозот во случаи на дефект на возилото;
15. штети на стоката која е примена на превоз под одредени услови, а е предадена на превоз со неисправни, неточни или непотполни ознаки или ако испраќачот не ги презвел пропишаните мерки и внимание;
16. разлика во мерење, освен ако постои документ за официјално мерење на исти начин при натовар и растовар на стоката.
17. штети кои се однесуваат на губење на возарината или штети кои на било кој начин се поврзани за парични казни, глоби и слично;
18. еколошки штети;
19. штети кои на било кој начин се поврзани со спроведување на постапка во врска со ТИР Карнет;
20. штети настанати директно или индиректно заради нуклеарна експлозија и зрачење на радиоактивен производи или радиоактивен отпад и
21. штети настанати од други причини кои не можат да се класифицираат како штети настанати по вина на превозникот односно како штети од одговорност на превозникот (виша сила - елементарна непогода, земјотрес, невреме, поплава, гром, луња, снежна лавина, одронување, лизгање на земјиште и сл.) и штети опфатени со осигурување по некоја друга полиса (АО, ЗК и сл.)

ИСКЛУЧЕНИ РИЗИЦИ ОД ОСИГУРУВАЊЕ

Член 6

Осигурувачот не е во обврска да надомести штета и ако осигуреникот спрема законските прописи за тоа е одговорен, а таа настанала како последица на една од следните причини:

3. Loss or damage caused by wilful misconduct of sender or consignee;
4. Loss or damage caused by or arising from any defective condition of and lack of maintenance or mishandling of the conveying vehicle;
5. Loss or damage arising from lack of, or defective condition of packing or by reason of the wrongful act or neglect of properly packed goods and stored and displayed goods;
6. Losses or damages caused by or arising from inadequate carriage of goods by open unsheeted vehicles;
7. Loss or damage caused by or arising from any liability of the carrier in case of towing other vehicles or items;
8. Loss or damage arising from carriage of precious metals or articles made thereof, precious stones, cash, banknotes, securities, antiques and fine arts, rarities, documents, collections and museum displays and items, mail packages; loss or damage caused by explosive and/or inflammable and combustible materials or hazardous materials, heavy loads (carriages which require special permission subject to their size or weight), or by any kind of vehicle transporting household goods and personal effects, animals, poultry and wild animals;
9. Loss or damage caused by or arising from delivery of goods to unauthorised person or persons who are not stated within the bill of lading or other transport documents as authorised consignees;
10. Loss or damage arising from inherent vice or nature of the subject-matter insured including rust, corrosion, deterioration, hardening and compression because of saturated humid air;
11. "Deterioration of goods" (change in colour, smell, taste or other changes to the transported cargo) from whatever reason unless the insurance cover includes the temperature controlled cargo clause for any claim in respect of cargo caused by or arising from a change in temperature due to accidentally (inadvertently) not setting correct temperature for the cargo in question or leakage of refrigerant arising from improperly managed equipment (breakdown or damage) in accordance with the Article 5 set by these terms and conditions under the Special Policy;
12. Loss or damage caused by or arising from sanitary and preventive measures and disinfectants;
13. Loss or damage to consignment arising from the action of insects, moth, vermin and other;
14. Loss on commercial value of goods unless the time limit of the carriage exceeds due to vehicle defect;
15. Loss to goods accepted for carriage under special circumstances and taken over by the carriers with inadequate, irregular and inaccurate special marks on the packages or the sender fails to take subscribed measures and precautions;
16. Loss or damage caused by difference in measure, save there is official ascertainment document for equal loading or unloading of the goods;
17. Loss or damage caused by the restriction or prohibition being exposed upon the carrier for carrying out the carriage or claims which in whatever way are related to penalty, fine or other punishment;
18. Environmental losses or damages;
19. Losses or damages which in any respect are connected to carrying out the legal proceeding with respect to TIR Carnets;
20. Consequential loss or damage directly or indirectly caused by or contributed to by or arising from ionizing radiations or contamination by radioactivity from any nuclear fuel or from any nuclear waste from the combustion of nuclear fuel; and
21. Loss or damage whatsoever resulting or arising from any other occurrences which may not be classified as losses or damages caused by the wilful act of the carrier or for which the carrier may not be liable (act of God, natural catastrophe, earthquake, storm, flood, lightning, thunder stroke, snow avalanche, subsidence, landslide), or losses of or damages to property covered by other insurance (MTPL, Green Card or other classes of business).

EXCLUSIONS OF RISKS

Article 6

The Insurer is not obliged to indemnify a loss even if the Insured is liable for that in front of the legal regulations, and which occurred as a consequence of one of the following reasons:

1. штети настанати непосредно или посредно заради намерна постапка или грубо невнимание на осигуреникот / превозникот или лицата за чии постапки тој одговара;

2. штети на пратката настанати како последица од неисполнување на договорениот рок за превоз, ако тој е покус од вообичаениот за таква пратка на соодветната релација;

3. штети на пратката настанати заради тоа што осигуреникот (превозникот) склучил договор за превоз, но не ја преземал пратката на превоз или се јавил кај нарачателот на превозот со задоцнување и со тоа ги прекршил одредбите на договорот за превоз;

4. штети кои осигуреникот (превозникот) ги исплатил без согласност на осигурувачот, вклучително и штети чиј рок на плаќање законски е застарен;

5. штети на пратки за кои не е пресметана возарина или не е пријавена на осигурувачот пред да започне транспортот,

6. штети на личен имот и предмети кои се во сопственост на осигуреникот (превозникот), на сопружникот на осигуреникот/превозникот, децата или други лица кои со него живеат во заедничко семејно домаќинство.

7. ако испраќачот или приемиот одбие да ја преземе стоката, а осигуреникот без согласност на осигурувачот прифати сам да располага со истата, осигурувачот не го надоместува делот на штетата кој ќе настане од таа причина.

8. осигурувачот не е во обврска да надомести штета, ако осигуреникот пропуштил да ги преземе потребните организациони мерки за превоз на максимално дозволените профили и тежини во јавниот сообраќај, а штетата ќе настане поради непочитување на специјалните сообраќајни прописи за дозволените габарит за сигурен превоз (сообраќаен знак за известување на дозволената висина, ширина и носивоста на друмско сообраќајно средство).

9. со овие Услови не е осигурена одговорноста на разни непојаснети кусоци, кои не се последица на физичка загуба или кражба на пратката. Според овие Услови документите за мерење и вагање не се доказ на физичка загуба или кражба на пратката.

ГУБЕЊЕ НА ПРАВАТА ОД ОСИГУРУВАЊЕ

Член 7

Организаторот на превоз односно осигуреникот ги губи правата од осигурување ако:

1. со возилото за време на транспортот управува лице без соодветна возачка дозвола односно без возачка дозвола за соодветниот тип на возило. Се смета дека лицето има соодветна возачка дозвола и ако со возилото управува во време кога возачката му е привремено одземена или задржана од надлежни тела, како и тогаш кога не е продолжена по истекот на рокот на нејзината важност.

2. штетата настане во време кога со возилото управува лице под дејство на алкохол, дроги или други наркотични средства. Sprema овие Услови се смета дека лицето било под дејство на алкохол ако со анализа на крвта или со друга метода за мерење на концентрацијата на алкохол, се утврди присуство на алкохол во крвта поголемо од законски дозволеното или ако по настанување на штетата одбие да изврши мерење на алкохолизираноста. Sprema овие Услови се смета дека лицето е под дејство на наркотици ако со стручен преглед се утврдат знаци на пореметеност заради употреба на дрога или други наркотични средства или ако по настанување на штетата одбие врз него да се изврши преглед за испитување од наркозависност.

3. ако остварувањето на ризикот осигурен со овие Услови настанал заради тоа што возилото не било заклучено или настанувањето на ризикот кражба е олеснет на некој друг начин (вклучувајќи и паркирање на несоодветно / недоволно чувано или несоодветно/недоволно осветлено место за време на прекин на патувањето заради одмор на возачот или слично);

1. Loss or damage caused by or arising directly or indirectly from malicious intention or hard negligence of the insured/carrier or persons acting on their behalf;

2. Loss or damage to consignment arising from failing an agreed time limit if the time limit is shorter than the actual duration of carriage for that particular consignment;

3. Loss or damage to consignment caused by the Insured (carrier) who fails to take over goods although they enter into contract for carriage with the sender or has checked at the sender with delay and by acting in this way the Insured/carrier breaches the provisions set out by the contract of carriage;

4. Compensations paid by the insured/carrier without prior consent of the insurer including the compensations payable for which the settlement has become legally obsolete;

5. Loss or damage to consignment for which no freight cost calculation is made nor reported to Insurer prior to the commencement of the carriage of goods;

6. Loss or damage to loads owned by the insured/carrier or by the spouse of the insured/carrier, by their children or other persons living in the same household;

7. Where the sender or the consignee refuses to take over the goods and the Insured with no prior consent of the Insurer accepts the consignment at its own disposal, no compensation shall be payable by the Insurer for loss or damage resulting or arising therefrom.

8. No compensation shall be payable by the Insurer for any loss or damage arising from the failure of the Insured to take all steps necessary to organise and manage the transport and follow the rules laid down by the road traffic regulations and legislation with regard to the maximum size and weight of the load carried in the public transport and any breach of the special traffic rules on the allowed size and weight of the load with regard to safety transport (traffic sign for allowed height, width and weight of load carried by road conveyer) may cause loss or damage.

9. Unexplained shortages which are not consequence of any physical loss or theft of goods. Subject to these special terms and conditions, the weight scale documents are considered no evidence for any physical loss of goods or stolen consignment.

LOSS OF ELIGIBILITY

Article 7

The Insured shall lose their entitlement to this insurance coverage under the following circumstances:

1. The conveying vehicle is driven by a person who possesses no adequate driving licence in respect to that particular type of vehicle. The person shall be said to possess the required driving license with regard to the particular type of vehicle even if the person drives the vehicle during the carriage without his driving license being renewed after its expiry or it being temporarily taken or suspended by the respective authority.

2. The loss or damage occurs because the conveying vehicle is driven by a person impaired by drugs or alcohol or any other narcotics. Subject to these terms and conditions under this Special Policy the person is said to be impaired by alcohol if the alcohol concentration as proven by the blood analysis method or by any other applied method exceeds the legal limit or who after the loss occurrence refuses an appropriate test. Subject to these terms and conditions under this Special Policy the person is said to be impaired by narcotics if the appropriate test examination proves the driver's impaired condition as a result of drug use or who after the loss occurrence refuses the appropriate test.

3. The insured risk under this Policy include losses or damages arising from theft of goods whilst the vehicle is left unlocked or the risk of theft is facilitated by some other means (including but not limited to leaving the vehicle at unsafe or unsecured parking places or places with insufficient illumination during the rest periods).

4. ако при склучување на осигурувањето не е пријавен зголемен ризик или ако не е пријавен зголемен ризик во текот на траење на осигурувањето и за тоа не е платена доплатна премија, осигурениот износ се намалува во сразмер помеѓу платената премија и премијата која би требало да се плати за зголемениот ризик, но само ако е можно склучување на осигурување и за зголемениот ризик. На зголемување на ризикот во смисла на одредбите од оваа точка влијаат и дополнителното вградување на опрема во возилото, пренамена на возилото, видот на тежината која се редовно или повремено се превезува, како и видот и обликот на каросеријата;

5. ако до штетен настан дојде заради преоптеретеност на возилото над дозволената носивост за возилото во сообраќајната дозвола.

ИДЕНТИФИКАЦИЈА НА ПРЕВОЗНОТО СРЕДСТВО

Член 8

Осигурувањето согласно овие Услови се однесува само на влечни и приклучни возила (платформа, цистерни, церади, контејнери, специјални возила и сл) во сопственост на организаторот на превоз и кои се пријавени по приложен список пред склучување на договорот за осигурување и на изнајмени/туѓи возила на домашни и странски превозници доколу организаторот на транспорт приложи договор за деловна соработка со странскиот превозник или друг валиден документ и доколку уредно и навремено се пријавуваат на осигурувачот согласно овие Посебни Услови.

Организаторот на транспорт заради идентификација е должен на осигурувачот да му приложи копија од сообраќајната дозвола на возилата на кои се однесува осигурувањето склучено спрема овие Услови.

Организаторот на превоз е должен веднаш да го извести осигурувачот доколку набави нови возила кои при склучување на осигурувањето не биле наведени во "Списокот на сопствени возила" и да приложи соодветни документи.

При пополнување на барањето/пријавата истата треба да биде целосно пополнета т.е. со сите податоци кои истата ги содржи, особено податоци за стоката која се транспортира и на која релација, кој е испраќач, кој е приемач, кој ја транспортира, износот на возарината, регистарски број на возилото со кое се врши транспортот, носивоста на возилото и сл.

Непријавениот или ненавремено пријавениот транспорт кој се обавува / извршува со туѓи/изнајмени приколки, не е опфатен со осигурувањето, односно се смета за неосигурен транспорт, а осигурувачот нема обврска за надомест на штета.

ПРОМЕНА НА РИЗИКОТ

Член 9

Ако договорувачот на осигурување или неговиот полномошник при склучување на осигурувањето не ги пријават сите околности кои ги знаеле или кои морале да ги знааат, а кои се од значење за оценка на ризикот, или ако неточно или нецелосно ги пријавиле, осигурувачот има право да бара од договорувачот на осигурувањето дополнително да ја плати разликата помеѓу премијата која е адекватна на стварниот ризик и претходно пресметаната премија.

Одредбата од став 1 на овој член не се применува на околности кои се општо познати или за кои осигурувачот знаел или оправдано можело да се претпостави дека знаел.

Осигурувачот го губи правото од став 1 на овој член ако не побара плаќање на дополнителна премија од договорувачот на осигурувањето во рок од три месеци од истекот на траење на осигурувањето, а ако настапил осигурен случај најдоцна до потполна исплата на надоместот од осигурување.

4. No extended exposure to risk is reported when the insurance policy is written or no extended exposure to risk is reported during the period of insurance and therefore no additional premium has been paid, so the sum insured shall be diminished in relation to the value of the paid premium to the premium which should have been paid in regard to extended risk coverage but only if this coverage may be provided by insurance. Subject to these provisions the extended risk coverage is affected by the circumstances as including additional equipment, use for other purposes, type of weight of the load being regularly or occasionally transported, and the type and shape of the body of the vehicle.

5. The loss or damage may occur as a result of the overload of the vehicle if the load exceeds the legal maximum carrying capacity of the vehicle as stated in the vehicle registration certificate.

IDENTIFICATION OF THE MEANS OF TRANSPORT

Article 8

Subject to these terms and conditions the insurance covers the carriage of goods only by tractor units and trailers (platforms, cisterns, trailer with tarpaulin covers, containers, special vehicles and other) owned by the transport organiser which are reported to the Insurer and listed in the schedule of insured vehicles prior to signing the insurance contract and those vehicles hired from domestic and foreign suppliers if the transport organiser submits the rental contract for vehicles concluded with foreign supplier/carrier or any other legal document proving the arrangement, and if it promptly and orderly report the vehicles to Insurer following the terms and conditions under this Special Policy.

Subject to the above provision on identification the transport organiser is liable in relation to the terms under this insurance Policy to the insurer to submit copies of the registration certificates of vehicles respectively, as evidence.

For the purpose that the transport organiser purchases new vehicles or rents the conveyors to perform the transport and vehicles have not been listed in the schedule of insured vehicles - "List of own vehicles" when the insurance was written the transport organiser is liable to promptly notify the Insurer thereon and submit the respective documents.

The request form / application form must include all necessary information when being filled in including but not limited to the goods to be transported, the destination, name of the sender, name of the consignee, name of the carrier, the haulage charges, registration number of the vehicle transporting the goods, load-bearing capacity of the vehicle and other.

Any failure to report the transport of goods or even the late reporting thereon in respect with the carriage performed by rented trailers, shall exclude any liability for insurance so the carriage will be considered uninsured and insurer will pay no indemnity for claim.

ALTERNATION IN RISK

Article 9

Any failure by the policyholder or their representative to disclose all circumstances they know or should have known in which the insurance contract shall be entered into as important to assess the risk or if there shall be any misstatement, misrepresentation or omission of a material fact from the information supplied by the Insured the insurer may demand an additional payment from the policyholder in respect to the difference between the premium calculated on the bases of the actual risk exposure and the premium calculated on the former circumstances.

The provision set out by the foregoing paragraph 1 of this article shall not apply to the circumstances which are of common knowledge or the insurer knows about or should have reasonably been expected to know.

The insurer will not avail themselves of the right granted to them under paragraph 1 of this article and the provisions thereof if the demand for payment of additional premium is not submitted to the policyholder within three months after the expiry of the period of insurance and in case the claim arise not later than the final payment of the complete indemnity for that claim.

Ако договорувачот на осигурување или неговиот полномошник, намерно или од крајно невнимание при склучување на осигурувањето не му ги пријават на осигурувачот сите околности кои ги знаеле или кои морале да ги знаат, а кои значајно би влијаеле на донесување на одлука за склучување на осигурувањето или условите на осигурување, или ако неточно ги пријавале, осигурувачот има право да бара поништување на така склученото осигурување, ако не побарал од договорувачот дополнително да ја плати разликата во премијата согласно став 1 од овој член. Ако осигурувачот по така склучено осигурување извршил надомест на несвесниот осигуреник, има право да бара осигуреникот да го врати приемиот надомест за штета.

ОБВРСКИ НА ОРГАНИЗАТОРОТ НА ПРЕВОЗ

Член 10

Организаторот на превоз должен е:

- при склучување на осигурувањето да ги пријави сите околности кои ги знае или кои мора да ги знае, а се значајни за оценка на ризикот;
- секој транспорт на стока пред да започне ризикот / транспортот да го пријави на осигурувачот на посебна Пријава на осигурувачот, по емаил, факс, а по потреба и телефонски да го потврди;
- пријавата за осигурувачот, треба да ги содржи следните податоци:
  - име на организаторот на транспорт и адреса
  - име на превозникот, адреса и контакт лице
  - податоци за возилото и приклучното возило (вид и регистарски ознаки согласно сообраќајната дозвола);
  - дали пријавеното возило има ЦМР полиса и ако има во која осигурителна компанија
  - час и датум на утовар и поаѓање;
  - релација (место на отпрема и одредено место)
  - км и цена на возарината
  - вид на стока (опис и тежина); Р-регулар (церада) или П-премиум (контејнер) и број на контејнер;
  - час и дата на пријавување на превозот на осигурувачот
  - потпис и печат на договорувачот /организаторот на транспорт
- Организаторот на транспорт е должен да води месечна евиденција за сите ангажирани возила за превоз и на осигурувачот на почетокот до 10ти во тековниот месец за изминатиот да му достави список на организирани превози согласно доставените поединечни пријави на осигурувачот за секој превоз. Месечниот извештај ги содржи податоците од поединечните пријави за секој превоз и премија за осигурување за секој превоз.
- при склучување на осигурувањето да ја плати аконтажијата на премијата за осигурување според договорениот начин на плаќање.
- да го извести осигурувачот за секоја промена која е важна за оценка на ризикот независно дали ризикот е променет по негова волја или без негово влијание.
- да го познава и провери бонитетот на превозникот, да има солидна финансиска состојба и добар углед, да има сертификат за професионална компетентност за меѓународен транспорт и сертификат за учество на возачите во меѓународниот патен сообраќај согласно Законот за превоз во патниот сообраќај.
- пред натоварот на стоката да обезбеди соодветни сертификати за квалитетот на стоката доколку ги има.
- да се грижи за пратката од моментот на преземање на превоз од превозникот до моментот на нејзиното предавање на крајниот корисник, со внимание на добар домаќин и/или добар стопанственик.
- да обезбеди возилото да ги исполнува условите утврдени со прописи за безбедност на возила и посебните техничко - експлоатациони услови пропишани за одделните видови на превоз.

For the purpose that the policyholder or their representative deliberately or out of utmost negligence fail to provide full information to the insurer about all circumstances which they know or should have known for the insurance contract to be entered into and that will considerably affect the decision making on the insurance cover or the terms and conditions thereof or they provide fraudulent information thereon, it gives right to insurer to cancel the current insurance policy should the insurer fail to demand additional payment from the policyholder for the difference in premium as mentioned in the above paragraph 1 hereto. In case the insurer pays indemnity under this insurance policy for claim reported by this negligent insured in respect to this payment the insurer may ask for refund therefrom.

OBLIGATIONS OF THE TRANSPORT ORGANISER

Article 10

The Transport organiser is responsible for the following:

- Report all circumstances they know or should have known for the purpose of signing insurance contract as this information may be relevant to assess the risk;
- Report any carriage of goods prior to commencement of the risk/transport to insurer using relevant Application Form issued by the insurer and e-mail or fax it and if necessary even phone the insurer to confirm the shipment;
- The Application Form of the insurer shall contain the following particulars:
  - Name and address of the transport organiser;
  - Name and address of the carrier and the contact person;
  - Information about the truck and the trailer (type, brand, registration number and all necessary information from the registration certificate);
  - CMR policy of the reported vehicle, if any and the name of the insurer;
  - The time and date of loading the goods and the departure;
  - Itinerary (places designated for despatch and delivery);
  - The distance in km and carriage charges;
  - Type of shipment (description of the goods and weight); R-regular (tarpaulin covers) or P-premium (container) and number of container;
  - The time and date of reporting the carriage of goods to insurer
  - Signature and seal of the policyholder / transport organiser.
- The transport organiser is obliged to keep monthly vehicle logbook with regard to vehicles arranged to perform the carriage and submit to the insurer a list of carriages of goods which have been organised based on the application forms issued by the insurer for any carriage of goods respectively, by the 10th day of the current months for the previous month. The monthly report comprises data on the respective application forms for any carriage of goods and the insurance premium for each and every carriage of goods.
- Pay the insurance premium following the agreed payment schedule as soon as the insurance contract is entered into.
- Notify the insurer on any alternation in risk which is relevant for the assessment of its exposure regardless the risk being altered by the wilful act of the policyholder/transport organiser or otherwise.
- Have previous knowledge of the operation of the carrier and is aware of the creditworthiness of the carrier proven by its solid financial condition and reputation, and the carrier should be granted certificate for professional competence for international carriage of goods by road and certificate for international carriage of goods by road for drivers in compliance with the Law on Road Transport.
- Obtain necessary certificate of quality for goods which have to be carried prior to its loading and stowage, if any.
- To take reasonable care for the cargo from the moment of hiring the vehicle from the carrier to final delivery of the goods to the end user acting as a diligent and conscientious proprietor.
- Ensure that the vehicles are maintained in an efficient and roadworthy condition pursuant to the safety road traffic regulations and provisions, and especially in good technical condition so as to be suitable for the purpose.

11. во возилото да има извод од лиценца, дозвола за вршење превоз во патниот сообраќај, сертификат за учество на возачот во меѓународниот патен сообраќај и уредно поплнет патен налог;

12. да го извести превозникот за видот на стоката и за нејзината содржина и количество и да му соопшти писмено каде треба да биде превезена стоката, името и адресата на примачот на стоката, своето име и својата адреса, како и други инструкции што се потребни за да може превозникот своите обврски да ги исполни без одлагање и пречки;

13. да му даде инструкции на превозникот за начинот на превозот, а задолжително ако се работи за превоз на расипливи стоки, опасни материи и вонгабаритен товар.

14. на превозникот да му даде упатство за чување и ракување со стоката и се одговорни за штета што им е предизвикана на лицата, на возилото и на друга стока во возилото со дејството на својствата на стоката што е предадена на превоз.

15. возачот задолжително да е присутен при утовар на стоката во возилото и да врши надзор на распоредот на товарот, проверка на амбалажата, проверка на количината, бројот на пакетите, редуњето и прицврстување на стоките, да не товара оштетена стока или стока со оштетена амбалажа и доколку има потреба да стави забелешка на товарниот лист за состојбата на пратката при прием;

16. секој возач да поседува валидна возачка дозвола соодветна за типот на возилото што го управува, важечка во сите земји низ кои поминува

17. возачот/возачите да се оспособени и овластени за превоз на соодветни пратки согласно законските прописи;

18. возачот е должен да ги почитува упатства за транспорт на пратката дадени од договорачот на превозот согласно договорот за купопродажба и царинските прописи во земјата на прием како и ТИР-Конвенцијата.

19. да обезбеди документ/сертификат за квалитетот на пратката доколку е предвиден согласно позитивните прописи за видот на стоката.

20. да ги запази роковите за извршување на превозот кои започнуваат да течат од истекот на времето за утовар, односно од истекот на дополнителното време за утовар на стоката како и завршување на царинската постапка, ако таква е предвидена;

21. да го изврши превозот на стоката преку маршрутата што е договорена, а ако не е договорена тогаш преку маршрута што е најповолна за превоз на таква стока и за време што е вообичаено за превоз на таква стока;

22. превозникот да ја предаде стоката во местото на истовар или местото на прием одредено од лицето овластеното за располагање со стоката.

23. при растовар на стоката задолжително и редовно да е присутен возачот за да може да се изврши правилен квалитетен и квантитетен прием на стоките.

24. ако при предавање на пратките се забележат оштетувања или кусок, веднаш да бара да се направи записник во присуство на примачот, возачот и шпедитерот, а по можност и царина, со кој ќе се констатира причината и висината на штетата.

ОБВРСКИ НА ОРГАНИЗАТОРОТ НА ПРЕВОЗ ПО НАСТАНУВАЊЕ НА ОСИГУРЕН СЛУЧАЈ

Член 11

Организаторот на транспорт по настанување на осигурен случај има обврска да бара од превозникот да ги преземе сите потребни мерки за спречување и намалување на штетата.

Организаторот на транспорт е должен да го извести осигурувачот за настанување на осигурен случај, како и за поднесено барање за надомест на штета, веднаш или најдоцна во рок од три дена од дознавањето.

11. Ensure that the vehicles carry all required documents including a copy of the transport service license for carriage of goods by road, and a copy of the authorisation and certificate for professional competence of drivers for international carriage of goods by road and a travel order form properly filled out.

12. Notify the carrier on the consignment including but not limited to the type of goods, quantity, weight thereof, and send written information to the carrier about the place designated for delivery, name and address of the actual recipient of the goods, its own name and address, and any other instructions necessary for the carrier to perform the transit with no delay and disturbance.

13. To instruct the carrier about the carriage to be performed and the goods to be carried especially and mandatorily in the case of goods which, by their nature, are liable to wastage, or goods of dangerous nature and in the case of oversize load.

14. To direct the carrier regarding the handling, stowage and storage of goods to be carried and shall be liable for damage to persons, conveyor or other goods carried by the vehicle caused by the nature of that certain kind of goods taken to be transported which particularly exposes them to loss or to damage.

15. On loading the goods the driver must be present so as to effect correct quantity and quality receipt of the goods and monitor the stowage, examine the packaging, arrangement in rows, fastening and discharge of the goods, numbering and marking the packages, avoid loading damaged goods or damaged packages and if the necessities emerge seek to attach a note to the bill of lading for the disadvantages on loading of goods.

16. The driver shall hold valid driving licence suitable for the type of vehicle he operates in all transiting countries.

17. The driver/s shall be professionally competent and authorised to transport particular types of consignment in line with the legal regulations.

18. The driver will comply with the carriage of goods guidelines provided by the organiser of the transport and follow the provisions under the contract of carriage and with the customs regulations applied in the country designated for delivery of goods as well as with the provisions of TIR Convention.

19. To obtain the document/quality certificate of consignment, if any, as stipulated by the legal regulations with regard to the particular kind of goods.

20. The carriage shall be performed within the arranged terms in respect with the commencement of the transit as the period of loading the goods expires or the additional time for loading expires and after the customs duty procedure ceases, if applicable.

21. The carriage of goods shall be performed following the agreed itinerary under the contract for carriage and if there is no itinerary the transport route shall be applied which mostly satisfies the nature of goods for the transportation period in regard to this type of consignment.

22. The goods shall be delivered by the carrier at the place designated for unloading the goods or for receiving the goods as determined by the person authorised by the consignee.

23. On unloading of the goods the driver must be regularly present so as to confirm the correct quantity and quality receipt of the goods.

24. If upon delivery any damage to goods or shortage thereof is evidenced it should be recorded and minutes issued thereon in the presence of the consignee, driver and freight forwarder, and the customs officer, if applicable, stating therein the circumstances resulting in a claim and the amount of the claim.

OBLIGATIONS OF THE TRANSPORT ORGANISER AFTER OCCURRENCE OF INSURED EVENT

Article 11

The transport organiser is obliged to request from the carrier to take reasonable steps to avoid or mitigate circumstances that could result in a claim.

The transport organiser is obliged to notify the insurer on the occurrence of the event which gives rise to a claim and on its claim for indemnity immediately or within three (3) days having had the knowledge of the occurrence of the loss or damage.

Осигуреникот или од него овластено лице, должен е секоја видлива штета, која согласно овие Услови е покриена со осигурување, да ја утврди со записник на вообичаен начин заедно со корисникот на превозот и/или приемиот.

За поголеми штети организаторот на транспорт е должен веднаш, а по можност пред растоварот да го извести осигурувачот и да ги почитува неговите инструкции и да бара штетата да ја извиди и процени хавариски комесар на осигурувачот или овластена контролна куќа, што ќе ја одреди осигурувачот.

Организаторот на транспорт е должен да го извести осигурувачот и тогаш кога барањето за надомест на штета против него е поставено преку суд, кога е притворен, како и тогаш кога е поведена постапка за обезбедување на докази.

Ако е спроведен увид, покрената тужба или донесена одлука за кривична постапка, организаторот на транспорт е должен за тоа веднаш го извести осигурувачот па и тогаш кога го пријавил настанувањето на штетниот настан.

Кај настанување на осигурен случај, кога се работи за сообраќајна незгода, како и провална кражба, разбојништво, грабнување или друго кривично дело, осигуреникот е должен без одлагање таквиот случај да го пријави на полициските органи и да обезбеди доказ / записник за причините и начинот на настанување на соодветниот настан.

Осигуреникот не е овластен без претходна согласност на осигурувачот да се изјаснува по барање за надомест на штета, а особено не да го признае барањето потполно или делумно, да се спогоди или да изврши плаќање, освен ако спрема фактичката состојба не може да се одбие признавањето, спогодувањето или плаќањето, а со тоа да не се направи очигледна неправда. Ако осигуреникот во заблуда сметал дека постои негова одговорност или дека фактите се правилно утврдени, тоа нема да го оправда.

Ако оштетениот поднесе тужба за надомест на штета против осигуреникот, тој е должен му ги достави на осигурувачот судската покана или тужбата и сите списи од штетниот настан и барањето за надомест на штета, а водењето на спорот да му го препушти на осигурувачот.

Ако осигуреникот се противи на предлогот на осигурувачот барањето за надомест на штета да се реши со спогодба, осигурувачот не е должен да го плати вишокот на надоместот, камати и трошоци кои заради тоа настанале.

Ако оштетениот непосредно се обрати до осигурувачот со барање за надомест на штета, осигуреникот (превозникот) должен е на осигурувачот да му ги достави сите докази и податоци со кои располага, а кои се нужни за утврдување на одговорноста за настанатата штета како и за оцена на основаноста на барањето, обемот и висината на штетата.

Ако организаторот на превоз и осигуреникот не се придржува кон обврските од овој член ќе ги снесат последиците кои заради тоа ќе настанат, освен ако тие настанат и ако се придржувале кон наведените обврски.

ОБВРСКИ НА ОСИГУРУВАЧОТ ПО БАРАЊЕТО НА ОШТЕТЕНИТЕ СТРАНИ

Член 12

Во врска со барањето за надомест на штета поднесено од оштетеното лице, осигурувачот е во обврска:

1. заедно со организаторот на превоз и осигуреникот да преземе одбрана од неосновани или претерани барања за надомест на штетата (правна заштита - член 15);
2. да ги исплати основаните барања за надомест на штета (надомест на штета - член 16);
3. да ги надомести трошоците на судската постапка (надомест на трошоци за судска постапка - член 17).

ПРАВНА ЗАШТИТА

Член 13

Обврските на осигурувачот за пружање на правна помош опфаќаат:

1. испитување на одговорноста на осигуреникот за настанатата штета;

The insured or the person acting on his/her behalf is obliged in respect to their liability for any apparent loss of or damage to goods covered under this insurance make a report on this loss or damage together with the user of the transport and/or consignee.

The transport organiser is liable for any larger loss of or damage to goods transported by the vehicle to notify immediately or even before the offload, if possible, the insurer and follow the instructions of the insurer on hiring an average agent or any authorised control agency designated by the insurer for survey and examination of the damage.

The transport organiser is liable to notify the insurer even when the claimant claims compensation through court or where the transport organiser is temporarily arrested or actions have been taken for evidence collection.

The transport organiser is liable to notify immediately the insurer if the inspection is completed or action brought or decision in terms of criminal procedure issued even when the transport organiser made notification of the occurrence of the even which gave rise to a claim.

In case of traffic accident, theft, robbery and burglary or any other criminal offence, the insured is bound to report immediately and without any delay such incidents to the police and provide proof/minutes including the reasons and the circumstances of the respective incident.

The insured is not authorised without insurer's prior consent to give any opinion on the claimant's claim for compensation especially not make any admission of liability totally or partially nor make any promise of or effect the payment unless the circumstances prove the fact that such admission, agreement or payment may not be avoided without making obvious harm. If the insured mistakenly believed that he had been liable for the loss of or damage to goods or that the facts had been properly identified and determined, not any argument shall justify the insured's actions.

If the claimant lodges a file against the insured for compensation, they shall forward to the insurer every claim, writ and summons and all documents in respect to the loss event and leave the legal proceedings to the insurer.

If the insured objects the proposal of the insurer about resolving the claim by settlement agreement, the insurer shall be relieved of liability to pay any excess of loss, interest and costs arising therefrom.

If the claimant directly addresses the insurer about compensation the insured/(carrier) is obliged to forward to the insurer all available proves and evidence and documents at their disposal which are necessary to determine the liability for the damage which give rise to a claim and the ground for claiming the indemnity for loss and value of that claim.

If the transport organiser and the insured fail to comply with the provisions under this article on the obligations thereof they shall bear all consequences therefrom unless the circumstances occur even though they both met their obligations and liabilities.

OBLIGATIONS OF THE INSURER AGAINST CLAIMANTS' CLAIM FOR COMPENSATION

Article 12

The insurer shall be liable under this insurance for the compensation claimed by the claimant to ensure the following:

1. Together with the transport organiser and the insured they should defend against groundless or outrageous and excessive claims for reimbursements, (Legal protection – article 15);
2. Payment of indemnity for claims under this insurance the ground of which is justified, (Claim reimbursement – article 16);
3. Compensation for costs and expenses incurred by reason of the legal proceedings, (Compensation for costs and expenses in regard with legal proceedings – article 17).

LEGAL PROTECTION

Article 13

The insurer's liability under this insurance with regard to the legal protection includes:

1. The investigation on the liability of the insured for the loss or damage caused by the insured event;

2. водење на судски спор во име на осигуреникот ако оштетениот го остварува правото на надомест на штета во парнична постапка и

3. во име на осигуреникот давање на сите изјави кои ги смета за корисни за задоволување или одбрана од несоновани или претерани барања за надомест на штетата.

Со согласност на осигурувачот и упатства за водење на спорот, судскиот спор може да му се довери на осигуреникот, но тој во таков случај должен е да се држи до упатствата и налезите на осигурувачот при водењето на истата.

Осигурувачот може да го преземе водењето на судскиот спор или да се вклучи во спорот на местото на осигуреникот или да учествува во својство на вмешувач.

Осигурувачот е овластен да го одбие водењето на спорот или да го препушти водењето на истиот на осигуреникот ако оцени дека нема место за пружање на правна заштита имајќи ја во предвид висината на барањето за надомест на штета и висината на сумата на осигурување.

Ако осигурувачот на име надомест на штета ја исплати сумата на осигурување пред започнување на спор, престанува и неговата обврска за правна заштита.

НАДОМЕСТ НА ШТЕТА

Член 14

Осигурувачот го исплаќа надоместот на штетата во рок од 14(четиринаесет) дена од денот кога ја утврдил својата обврска и нејзината висина.

Осигурувачот го исплаќа надоместот на штетата врз основа на:

1. признание кое го дал или одобрил
2. спогодба која ја склучил или одобрил
3. судска одлука.

Осигурувачот е овластен на осигуреникот на име надомест на штета да положи дел или цел износ од осигурувањето и во таков случај се ослободува од сите обврски и постапки во врска со осигурениот случај.

Осигурувачот учествува во депонирањето заради осигурување на надоместот на штета која осигуреникот би бил должен да ја депонира врз основа на законски прописи или судска одлука, но најмногу до висината на неговата обврска од осигурувањето.

Висината на надоместот на штета за потполн или делумен губиток или оштетување на стоката се пресметува спрема вредноста на стоката во времето и местото на отпрема согласно член 4 на овие услови.

Ако осигурувачот се противи на предлогот на осигуреникот барањето за надомест на штета да се реши со спогодба, должен е да го плати надоместот, каматите и трошоците и тогаш кога тие го надминуваат износот на осигурувањето.

Висината на задолжителната одбитната франшиза (само-придржај) е во висина на дозволените кусок (кало, растур, расипување, кршење и сл.) во зависност од видот на стоката, утврден врз основа на Одлука на осигурувачот (заснована на правила на струката), а за ризикот кражба задолжителната одбитната франшиза изнесува 20%.

Висината на задолжителната одбитната франшиза зависи од техничкиот резултат на осигуреникот и помал или поголем износ на франшиза се утврдува во полисата за осигурување.

Задолжителната одбитната франшиза се применува по еден штетен настан и се пресметува во денарска противвредност по среден курс на индикативната курсна листа на Народна банка на Република Македонија зна денот на настанување на штетата.

Ако вкупниот обем и висина на штетата неможат да се утврдат во разумен рок, осигурувачот е во обврска, на писмено барање од оштетениот да го исплати неспорниот дел на својата обврска како аванс на износот на надоместот на штета кој дополнително конечно ќе се утврди.

Во случај на настанување на штета премијата за целиот период на осигурување доспева за наплата веднаш, независно дали било договорено плаќање на истата во рати или дали сите се наплатени или не.

2. Maintain the legal action on behalf of the insured if the claimant is entitled to receive compensation for the loss in the court trial, and

3. On behalf of the insured give statements which the insurer considers valuable in decision making to meet or defend against groundless or outrageous and excessive claims for reimbursements.

If agreed by the insurer and following the dispute resolution guidelines the insured may carry out the legal action and in that case the insured is obliged to follow the instructions and orders issued by the insurer for conducting the legal actions.

The insurer may conduct the legal proceedings or get involved therein by acting on behalf of the insured or take the role of interferer.

The insurer is allowed to reject the conduct of the legal proceedings or may leave it to the insured in case the insurer determines that no legal protection could be provided for in consideration of the amount of compensation claimed and that of the sum insured.

If the insurer pays the sum insured under this insurance against indemnity for claim before initiation of the dispute, the liability of the insurer for legal protection shall cease thereafter.

CLAIMS SETTLEMENT

Article 14

The insurer shall pay indemnity for claim within 14 (fourteen) days from the date the liability for claim under this insurance has been determined and the value thereof defined.

The insurer will pay indemnity for claim on the basis of:

1. The admission of liability or issuance of consent thereon;
2. Agreement made or approved;
3. Court decision.

The insurer is allowed to pay the indemnity for claim to Insured in the partial or the full amount of the insurance and in this case the insurer shall be relieved of any liability with regard to the insured event.

The insurer shall participate in the payment for the purpose that the compensation for claim is ensured which the Insured is liable to pay in accordance with the legal regulations or court decision the amount of which may not exceed the limit for liability under this insurance policy.

The amount of indemnity for total or partial loss of or damage to goods shall be calculated by reference to the value of the goods at the place and time at which they were accepted for carriage in compliance with the provisions of the article 4 of this policy.

If the insurer objects the proposal of the Insured about resolving the claim by settlement agreement, the insurer shall be obliged to pay the compensation, interest and costs arising therefrom at the amount which even exceeds the sum insured.

The compulsory deductible (retention) shall amount up to the value of allowed shortage in weight (short weight, wastage, decay and breakage) for certain kinds of goods subject to the provisions laid down by the Decision issued by the insurer (subject to professional rules), whereas it is 20% deductible against the risk of theft.

The amount of compulsory deductible (retention) is subject to the Insured's technical result and its value whether higher or lower shall be determined within insurance policy.

The mandatory deductible is related to a single loss occurrence and is expressed in Macedonian currency calculated at the average rate of exchange by the indicative exchange list issued by the National bank of the Republic of Macedonia applicable on the date of loss occurrence.

If the scope of the claim and the value thereof may not be determined within reasonable terms, the insurer is liable upon written request of the claimant to pay indemnity for undisputed part of the claim as an advance payment until the final amount of claim be determined.

If the loss occur which may give rise to a claim the premium covering the whole period of insurance shall be payable at once, regardless the payment of premium be arranged in instalments or all instalments have been paid or not.

Ако по еден штетен настан има повеќе оштетени страни, настаните штети независно од нивниот број и/или бројот на товарните листови за еден превоз, се надоместуваат сразмерно на уделот на нивните барања ако сите барања го надминуваат лимитот на надомест од осигурувањето склучено според овие Услови.

Осигурувачот не е во обврска да ликвидира - исплати ниедно барање за надомест на штета ако со целокупната барана документација, спрема одредбите на член 26 од овие Услови, не е приложена веродостојна исправа во писмена форма за преземање на пратката на превоз.

НАДОМЕСТ НА ТРОШОЦИТЕ ЗА ПОСТАПКА

Член 15

Осигурувачот ги надоместува сите трошоци на парничната постапка ако сам го води спорот или ако му дал согласност на организаторот на транспорт или осигуреникот да го води спорот па и тогаш кога барањето за надомест на штета не бил основан.

Осигурувачот ги надоместува и трошоците за бранител во кривична постапка покрената против осигуреникот заради настан кој би можел да има за последица поставување на барање за надомест на штета врз основа на одговорност покриена со ова осигурување и тоа само по исклучок ако е известен за изборот на бранителот и ако прифатил да ги надомести трошоците. Осигурувачот не ги надоместува трошоците на кривичната постапка како и трошоците за застапување на оштетениот.

Со исплата на сумата на осигурување осигурувачот се ослободува од понатамошни давања на име надомест на штета и трошоци по еден осигурен случај.

НЕПОСРЕДНО БАРАЊЕ ОД ОШТЕТЕНОТО ЛИЦЕ

Член 16

Оштетеното лице може да бара непосредно од осигурувачот надомест на штета за која е одговорен осигуреникот / превозникот, но најмногу до износот на обврската на осигурувачот.

Ако оштетената страна поднесе барање или тужба за надомест на штета директно спрема осигурувачот, осигурувачот за тоа ќе го извести осигуреникот и ќе го повика да ги достави сите потребни докази и податоци, согласно член 13 став 11 од овие Услови и ќе укаже самиот да превземе мерки заради заштита на своите интереси.

Ако во случај од претходниот став осигурувачот одлучи да му исплати на оштетениот надомест за штетата која тој ја претрпел, целосно или делумно, должен е за тоа да го извести осигуреникот.

ПРЕМИЈА ЗА ОСИГУРУВАЊЕ

Член 17

Кај овој вид на осигурување, под осигурителна заштита спаѓаат превози со товарни возила, (камионски, камионски / контејнерски и возила за превоз на стоки каде е потребен посебен режим на температура како што се ладилници/фриго контејнери, специјални возила, платформ и сл).

Договорената минимална депозитна премија за осигурување во полисата претставува аконтација на премијата за осигурување. Премијата за осигурување се фактурира на организаторот на транспорт и ја плаќа во денарска против вредност по среден курс на НБРМ на денот на фактурирањето на премијата.

Доколку во пресметковниот период, се надмине договорената минимална премија за осигурување согласно пријавените превози и возарини во месечните извештаи, на организаторот на превоз му се пресметува дополнителна премија за осигурување на месечно ниво доколку поинаку не се договори.

If a single loss occurrence refers to several claimants all claims resulting therefrom regardless of the number of claimants and/or number of bill of lading with regard to a single carriage shall be indemnified by reference to their claim if the aggregate value of claim exceeds the limit of indemnity under this insurance policy.

The insurer is not liable to pay indemnity for any claim if the whole set of documents accompanying the claim subject to provisions of the article 26 under this insurance policy do not include valid written evidence for taking over the goods for carriage.

COMPENSATION FOR COSTS AND EXPENSES WITH REGARD TO LEGAL PROCEEDINGS

Article 15

The insurer will compensate all costs and expenses incurred by reason of the legal proceedings if the litigation is carried out by the insurer itself or the transport organiser or the insured is given consent by the insurer to conduct the litigation even under the circumstances where the claim for indemnity is groundless.

The insurer will compensate the expenses for the defence lawyer engaged in the criminal proceedings against the insured for the occurrence which may give rise to a claim with regard to liability under this insurance only by exception that the insurer has been notified on the appointed defence lawyer and therefore accepted the compensation for the costs. The insurer will compensate no costs for criminal proceedings and the lawyer's fee for the lawyer engaged by the claimant.

The payment of the sum insured will relieve the insurer of any further liability for payment against indemnity for claim and costs for a single insured event.

DIRECT CLAIM FROM CLAIMANT

Article 16

The claimant may directly claim indemnity from the insurer for a loss or damage caused by the insured/carrier for the amount which may not exceed the liability of the insurer.

If the claimant submits its claim for indemnity or files the action directly to insurer, the insurer will notify the insured thereupon and request from them all necessary documents, evidence and information subject to article 13 paragraph 11 of this Insurance Policy and will advise the insured to take all measures to protect their interest.

If following the provisions set out in the paragraph above the insurer makes decision and partially or fully pays indemnity for claim to the claimant, it is responsible to notify the insured thereupon.

INSURANCE PREMIUM

Article 17

This Insurance Policy provides coverage for carriage of goods performed in vehicles / haulage trucks (trucks, trucks/containers and carriage of goods by temperature controlled vehicles as refrigerated trucks or frigo containers, special vehicles, platforms and other).

The agreed minimum and deposit premium under this Policy means the advance premium. The insurance premium is invoiced to transport organiser who pays the premium in Macedonian currency calculated as equivalent to the respective currency at the average exchange rate of the indicative exchange list issued by the NBRM current on the date of invoicing.

In case the agreed minimum and deposit premium exceeds its value during the accounting period in regard with carriages of goods and haulage charges as declared by monthly reports, the transport organiser shall pay additional premium for insurance on a monthly bases unless otherwise agreed.

Конечна премија за осигурување, осигурувачот му пресметува на организаторот на транспорт по завршување на пресметковниот период во полисата, а на основа анализа на месечните извештаи и пријавената превознина за секој транспорт и има обврска да ја плати во договорениот рок за наплата на премијата.

Доколку / организаторот на транспорт не ја изврши обврската за пријавување на превозот пред да започне, а во меѓувреме настане штета-т.е. се докаже дека осигуреникот е виновен во тој случај осигурувачот се ослободува од обврска за плаќање на надомест на штета.

Сите превозници пријавени дека поседуваат полиса за осигурување на одговорност на превозникот(ЦМР) - за пријавеното возило во нашата компанија за осигурувања, организаторот на транспорт, цената на превознината ја пријавува во висина од 50%.

Премијата за осигурување се пресметува за секој пријавен транспорт од пријавената возарина по утврдена премиска стапка.

По завршување на аконтативната минимална премија утврдена во полиса, се пресметува дополнителна премија на основа пријавената превознина на месечно ниво и Конечната премија за осигурување осигурувачот ја пресметува на основа месечните извештаи и пријави за прометот - обртот т.е. пријавената превознина и организаторот на превоз има обврска да ја плати во договорениот рок за наплата на премијата.

Доколку договоруваачот на осигурувањето/организаторот на транспорт не ја изврши обврската за пријавување на превозот пред да започне, а во меѓувреме настане штета-т.е. се докаже дека осигуреникот е виновен, во тој случај осигурувачот се ослободува од обврска за плаќање на надомест на штета.

За сите превозници пријавени дека поседуваат полиса за осигурување на одговорност на превозникот (ЦМР) - осигурени во нашата компанија за осигурувања, цената на превознината се пријавува во висина од 50%.

Премијата за осигурување се пресметува на пријавената возарина за секој транспорт, по премиска стапка, утврдена во полисата.

По завршување на аконтативната премија утврдена во полисата, се пресметува дополнителна премија на основа пријавените превози и возарините на месечно ниво, а организаторот на транспорт е должен да ја плати во рок од 14 дена од датата на фактурирање,

Доколку / организаторот на транспорт не ја плати премијата за осигурување во договорениот рок, осигурувачот се ослободува од обврската за плаќање во случај на настаната штета по вина на осигуреникот.

Осигурувачот секоја година на осигуреникот ќе му пресметува бонус, односно доплаток на премијата согласно Тарифата на премии, земајќи го во предвид неговиот индивидуален технички резултат за последната година.

ПРЕГЛЕД НА ДЕЛОВНИТЕ КНИГИ И ЕВИДЕНЦИЈА

Член 18

Осигурувачот има право да ги прегледа соодветните деловни книги и евиденција на организаторот на транспорт заради контрола на вистинитоста на податоците пријавени за пресметка на премија.

Осигурувачот е должен податоците од доставените пријави како и податоците до кои дошол со увид во деловните книги и евиденцијата на осигуреникот да ги чува како деловна тајна.

Организаторот на транспорт се обврзува дека на осигурувачот или на од него овластено лице ќе му овозможи непречен увид во деловните книги и евиденцијата спрема став 1 на овој член.

ДОКУМЕНТИРАЊЕ НА БАРАЊЕТО ЗА НАДОМЕСТ НА ШТЕТА

Член 19

Ако оштетениот поднесе барање за надомест на штета, осигуреникот е должен веднаш истото да го достави до осигурувачот заедно со останатите документи и податоци потребни за ликвидација на штетата и тоа:

The final premium shall be calculated for the transport organiser to pay after the accounting period of the insurance policy expire based on the monthly reports analysis and reported haulages for any carriage respectively which the transport organiser is required to pay within agreed terms of payment.

In case the transport organiser fails to meet its obligation to report the carriage prior to the commencement of the transport and in the meantime a loss or damage incur and the insured is proved to be liable for the damage, the insurer shall be relieved of any liability for compensation.

All carriers which perform the carriage under the insurance coverage for carrier's liability (CMR) written by our company for any reported vehicle, the transport organiser shall report 50% of the haulage charges.

For every reported carriage the insurance premium shall be calculated on the basis of reported haulage charges under determined premium rates.

After the minimum advance premium set out in the policy is completed the additional premium shall be calculated based on the monthly reports on the haulage charges and the Final insurance premium shall be calculated by the insurer on the basis of the monthly reports on turnover, or the reported haulage and the transport organiser is obliged to pay the premium within determined payment terms.

In case the policyholder or transport organiser fails to meet its obligation to report the carriage prior to the commencement of the transport and in the meantime a loss or damage incur and the insured is proved to be liable for the damage, the insurer shall be relieved of any liability for compensation for the claim.

All carriers which perform the carriage under the insurance coverage for carrier's liability (CMR) written by our company for any reported vehicle the transport organiser shall report 50% of the haulage charges.

For every reported carriage the insurance premium shall be calculated on the basis of reported haulage charges under determined premium rates.

After the minimum advance premium set out in the policy is completed the additional premium shall be calculated based on the monthly reports on the carriages and haulage charges and the transport organiser is obliged to pay the premium within 14 days from the date of invoicing.

In case the transport organiser fails to pay the insurance premium within determined terms of payment, the insurer shall be relieved of any payment of compensation for claim arising from any loss or damage caused by the insured.

The insurer shall award the insured bonus every year and calculate additional premium in accordance with the premium tariff rates having considered the technical result of the insured for the previous year.

INSPECTION OF FINANCIAL RECORDS

Article 18

The insurer may inspect the accounts and the records kept by the transport organiser for the purpose of monitoring and controlling the accuracy of the reported data upon which the premium is calculated.

The insurer is obliged to keep highly confidential the data stated in the application forms and the data available during the inspection of the accounts and records of the insured.

The transport organiser is obliged to allow the insurer or any person authorised by the insurer the unrestrained access to the accounts and records of the insured as mentioned in the above paragraph of this article.

CLAIMS DOCUMENTS

Article 19

If the claimant claims indemnity for loss or damage, the insured is bound to immediately forward the claim form to the insurer together with all documents and details necessary for settlement of a loss such as:

Да поднесе Пријава за штета до осигурувачот и да ја пополни со сите податоци со кои располага и да достави прилог документикон пријавата за штета и тоа;

- фотографии од лице место на оштетената стока;
- барање за надомест на штета од оштетениот;
- приговор, рекламација од купувачот до продавачот и превозникот (Фактички рекламација од сопственикот на стоката кој во моментот на настанот располагал со стоката.);
- превозниот документ - товарен лист, ЦМР товарен лист и сл. примерокот кој ја прател стоката и на кој се наоѓаат сите печати за во текот на поминување на гранични премини, како и печат за прием, забелешка при прием или забелешка од државен орган и сл.;
- фитоциферификат за стоката пред поаѓање, ако таков има;
- извозна царинска декларација;
- увозна царинска декларација;
- фактура од испраќачот до приемиот која ја пратела стоката и на која има царински печат и/или друг доказ за вредноста на пратката;
- фактура од превозникот до испраќачот/приемиот (во зависност од тоа кој го плаќа превозот) за цената на превозот;
- ако се работи за сообраќајна незгода, провална кражба, разбојништво, или друго кривично дело, полициски записник за причината и начинот на настанување;
- записник за преглед и констатација на состојбата во која е примена стоката;
- записник за извид и процена на висина на штетата со утврдување на причините за настанувањето на штетата,
- записник од надлежен санитарен инспекторат дека стоката не е за употреба.
- ако стоката е целосно уништена, записник за нејзиното уништување од надлежен орган кој ја уништувал;
- фотографии од возилото со кое е превезувана стоката и од состојбата на стоката при прием,
- писмена изјава од возачот и неговиот помошник за причините и околностите за настанување на штетата;
- други исправи и докази врз основа на кои осигурувачот може да утврди постоење или непостоење на одговорноста на осигуреникот за настанатата штета;
- докази и изјави кои осигурувачот дополнително ќе ги побара заради разгледување на оштетеното барање.
- секоја друга дополнителна документација која може да биде од помош при докажување на настанатата штета и нејзината висина.

Сите документи од претходниот став на овој член треба да бидат доставени во оригинал, освен оние кои им припаѓаат на испраќачот или приемиот кои може да бидат во прописно заверена копија.

Ако од околностите на настанувањето на штетата или од поднесените документи не може со сигурност да се утврди одговорноста на осигуреникот за настанување на штетата или нејзиниот износ, осигурувачот е должен да му даде на осигуреникот соодветни упатства заради одбрана од неосновани, недоказани или неоправдано високи барања.

РЕГРЕСНО ПРАВО

Член 20

Со исплата на штетата, на осигурувачот преминуваат сите права кои осигуреникот ги имал спрема лицата одговорни за штетата.

Осигуреникот е должен на време да ги преземе сите потребни мерки за обезбедување на регресните права спрема лицата одговорни за штетата.

Ако осигуреникот не постапи во склад со претходниот став, осигурувачот може од надоместокот на штетата да го одбие износот на штета која поради тоа ја претрпел.

Claim form filled by the insured with all available information and enclosed documentation supporting the claim form, such are:

- Photographs of the damaged goods from the scene of accident;
- Demand for claim reimbursement by the claimant;
- Objection, complaint from the purchaser to seller and the carrier (in fact, the complaint from the owner of goods who at the moment of loss occurrence had it at their disposal);
- Transport documents – bill of lading, CMR for road transport and other documents which accompany the carriage of goods including all border stamps affixed thereto and the stamp for acceptance of delivered goods, any commentaries upon acceptance of the goods or any note issued by the government authority or other;
- Phytosanitary certificate for the consignment prior to any commencement of carriage, if any;
- Export declaration;
- Import declaration;
- Invoice issued by the seller/dispatcher to purchaser/consignee accompanying the carriage with the customs stamp affixed thereto and/or other evidence for the value of goods transported by conveyor;
- Invoice issued by the carrier to dispatcher/purchaser (depending on the payer of the carriage of goods) for the freight cost;
- In case of traffic accident, robbery or burglary, theft, confiscation or other criminal act the police report is required for the circumstances of the accident;
- Statement on the investigation and the conclusion resulting therefrom for the condition of goods upon acceptance;
- Survey report and assessment report on the claim arising from the loss or damage and the circumstances for loss occurrence;
- Statement issued by the competent sanitary authority that the goods is out of use;
- In case the goods is totally damaged, the report for the destruction of the goods issued by the competent authority which authorised the destruction;
- Photographs of the conveyor transporting the goods and the condition of goods upon acceptance;
- Written statement of the driver and his assistant for the cause of or circumstances of the loss occurrence;
- Other documents and evidence to serve the insurer in determining whether or not the insured has been liable for the loss or damage of goods;
- Documentation and statements which the insurer may additionally require to reconsider the claim;
- Any other documents or evidence which may be necessary to determine the loss occurrence and the value of claim arising therefrom.

All documents as mentioned in the above paragraph of this article have to be submitted in original form excluding those which belong to seller/sender or the purchaser/consignee the copies thereof can be verified by notary.

If by the circumstances of the occurred loss, or by the submitted documentation cannot with certainty be determined the insured's liability for the occurred loss or damage and the value of claim arising therefrom, the insurer is bound to the insured to give a manual for the legal as well as other measures, which are to be taken for the purpose of protecting against any unproved, groundless, or excessive claims.

RIGHTS OF SUBROGATION

Article 20

Upon an indemnity being given or a payment being made by the Insurer under this policy, it shall be subrogated to the rights of the Insured to third parties liable for the incurred loss.

The insured is obliged to undertake prompt and all necessary measures and ensure the rights to recourse provision against third parties liable for the incurred loss.

If the insured fails to act in compliance with the provisions mentioned in the paragraph above, the insurer may deduct from the compensation payable the amount of loss that the insurer suffered therefore.

ЗАБРАНА ЗА НЕТОЧНО ПРИКАЖУВАЊЕ НА ОСИГУРИТЕЛНОТО ПОКРИТИЕ СО ПОЛИСАТА ЗА ОСИГУРУВАЊЕ НА ОДГОВОРНОСТА НА ПРЕВОЗНИКОТ СПРЕМА КОРИСНИЦИТЕ НА ПРЕВОЗОТ

Член 21

Со овие Услови покриена е само одговорноста на превозникот за штети на стоката кои тој ги примил на превоз.

Осигуреникот е должен на соодветен начин, во согласност со трговските обичаи, на сопственикот на стоката да му даде до знаење дека со овие Услови не е осигурена самата пратка односно дека со овие Услови не е склучено осигурување на стоката во транспорт - карго осигурување.

Ако осигуреникот постапи спротивно на одредбите од претходниот став и сопственикот на пратката го доведе во заблуда дека со овие Услови целосно е осигурена пратката и неговите интереси, осигуреникот му одговара на сопственикот на пратката за сите обврски кои настанале од таквиот однос.

ТРАЕЊЕ НА ОСИГУРУВАЊЕТО

Член 22

Осигурувањето согласно овие Услови се склучува со полиса за период од 1 (една) година, ако поинаку не е договорено.

Ако не е поинаку договорено, договорот за осигурување произведува правно дејство по истекот на 24-от час од денот кој во полисата за осигурување е означен како ден на почеток на траење на осигурувањето, и трае до истекот на 24-от час од последниот ден на рокот кој во полисата е наведен како ден на истек на осигурувањето.

Осигурувачот може да го раскине договорот за осигурување и пред рокот на истекот наведен во претходниот став на овој член ако битно се промениле околностите врз основа на кои е склучено осигурувањето.

Член 23

Ако е договорено плаќање на премијата по склучување на полисата за осигурување, обврската на осигурувачот започнува од денот што е наведен во полисата како ден на почеток на осигурувањето.

Ако договорувачот на осигурувањето не ја плати премијата која доспева по склучување на договорот во договорениот рок, ниту пак тоа го стори било која заинтересирана страна, договорот за осигурување престанува по истекот на 30 дена од денот кога на осигуреникот договорувачот му е врачено препорачано писмо со известување за доспеаноста на премијата, со тоа што тој рок не може да истече пред истекот на 30 дена од доспеаноста на премијата.

Во секој случај, осигурувањето престанува ако премијата не биде платена во рок од 1 година од денот на доспеаноста.

ВРЕМЕ НА ВАЖЕЊЕ НА ПОЛИСАТА

Член 24

Осигурувачот е во обврска само ако осигурениот случај настанал за време на важноста на полисата за осигурување.

Осигурениот случај кој настанал во време на важење на осигурувањето, а причината за настанувањето на штетата е од периодот пред склучување на осигурувањето или во време кога има прекин на осигурувањето, покриен е со осигување само ако на договаработ на осигурувањето или на осигуреникот при склучување на осигурувањето или повторното склучување на осигурувањето, не им биле познати или неможеле да им бидат познати причините заради кои настанал осигурениот случај.

ТЕРИТОРИЈАЛНА ВАЖНОСТ НА ОСИГУРУВАЊЕТО

Член 25

Ако осигурувањето е склучено за осигурување на одговорноста на превозникот во патниот сообраќај во меѓународен транспорт, осигурителното покритие согласно овие Услови

SANCTION FOR MISINTERPRETATION OF INSURANCE COVER UNDER FRAUDULENT INSURANCE POLICY AGAINST LIABILITY FOR LOSS OR DAMAGE OF TRANSPORTERS

Article 21

Subject to these Terms & Conditions under the insurance policy only the carriers are covered against liability for loss of or damage to goods accepted for carriage.

The insured is obliged to explain to the owner of goods in a proper manner of a good trader following the trading customs that no cover is provided under this insurance policy for the consignment itself or that this insurance policy does not include goods in transit cover (cargo insurance).

If the insured fails to act in compliance with the provisions set out above in the foregoing paragraph and therefore mislead the owner of the goods by claiming that the insurance policy covers the goods in transit and its interest, the insured will be liable for any loss or damage arising from those circumstances before the owner of the shipment.

INSURANCE PERIOD

Article 22

Subject to the terms and conditions under this policy the insurance is concluded for the period of 1 (one) year if not otherwise agreed.

Unless otherwise agreed, the insurance contract enters into legal effect after the expiry of 24 hours of the day which in the insurance policy is defined as inception date of insurance and shall last up to the expiry of the 24 hours of the last day defined in the insurance policy as an expiry date of insurance.

The insurer may terminate the contract of insurance even before the expiry date stated in the paragraph above of this article providing that the circumstances on the basis of which the contract is concluded significantly changed.

Article 23

If it is agreed that the premium will be paid after the insurance contract is concluded, the liability of the insurer shall commence from the date designated in the policy as the inception date of insurance.

If the policyholder fails to pay the premium which falls due as soon as the insurance contract is concluded within agreed term of payment, nor the payment is effected by any other interested party, the insurance shall terminate after the expiry of 30 day period from the date the policyholder receives the reminding letter by registered mail on due premium, and that term may terminate no later than thirty (30) days after the premium due date.

Moreover, the insurance shall terminate if the premium is not paid within period of 1 (one) year from the date the premium falls due.

VALIDITY PERIOD

Article 24

The insurer shall be liable under this insurance only if the insured event occurred during the validity period of the insurance policy.

The insured event which incur during the period of insurance and the cause with regard to loss refer to period before the insurance is written or during the termination of insurance shall be covered under insurance policy only if the policyholder or the insured when the insurance policy was written or reinstated were not aware of or should have not been aware of the circumstances under which the insured event occurred.

TERRITORIAL SCOPE

Article 25

If within the terms and conditions in the insurance policy, it protects a carrier against their liability for loss of or damage to shipment during international transport by road the territorial scope of this cover

се однесува на осигурен случај кој ќе настане на територијата на било која европска земја, вклучувајќи ја Велика Британија и азискиот дел на Турција, освен во оние земји кои посебно се исклучени со овие Услови и/или во полисата за осигување.

Ако осигурувањето е склучено за осигурување на одговорноста на превозникот во патниот сообраќај во домашен транспорт, осигурителното покритие согласно овие Услови се однесува само на осигурен случај кој ќе настане на територијата на Република Македонија.

ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

ПРЕНОС НА ПРАВА И ОБВРСКИ

Член 26

Пренос на правата и обврските од договорот за осигурување може да се изврши единствено со изричита писмена согласност на осигурувачот.

ПРИМЕНА НА ОВИЕ УСЛОВИ

Член 27

Договорните страни го сметаат за меродавно во меѓусебните односи само тоа што е содржано во овие Услови и полисата за осигурување врз основа на овие Услови.

Сите усмени договарања и појаснувања кои не се во согласност со овие Услови и/или се во спротивност со нив, ќе се смета дека не се меродавни за меѓусебните односи, освен ако се составени во писмена форма како додаток на полисата за осигурување под услов да се потпишани од двете договорни страни.

За се што не е уредено со одредбите на овие Услови, а е значајно за меѓусебните односи на договорните страни, на соодветен начин се применуваат прописите на Република Македонија кои ја регулираат оваа област која е предмет на осигурување и одредбите од Конвенцијата за договорите за меѓународен патен превоз на стоки (ЦМР) и ЗОО.

Осигурувачот на барање на договорувачот на осигурување/ организаторот на превоз му издава и полиса за осигурување на англиски јазик.

НАДЛЕЖНОСТ ВО СЛУЧАЈ НА СПОР

Член 28

Во случај на спор помеѓу договорните страни истиот ќе се решава спогодбено или пред надлежниот суд во местото на седиштето на осигурувачот, Основен суд Скопје 2 - Скопје.

Меродавно право е македонското право.

ПРАВО НА ЖАЛБА

Член 29

Договарачот, осигуреникот или корисникот на осигурувањето може да достави жалба во однос на осигурувачот до Агенцијата за супервизија на осигурувањето, како орган надлежен за супервизија на друштвото за осигурување.

shall include any European country, and Great Britain, and the Asian part of Turkey excluding those countries which have been specially listed in the policy.

If within the terms and conditions in the insurance policy, it protects a carrier against their liability for loss of or damage to shipment during domestic transport by road the territorial scope of this cover shall refer only to the territory of the Republic of Macedonia.

FINAL PROVISIONS

TRANSFER OF RIGHTS

Article 26

The transfer of rights and obligations under this insurance may be carried out only by explicit written consent from the insurer.

APPLICATION OF THIS POLICY

Article 27

Both parties shall consider only the content of the policy wording valid and binding in their mutual communications and relations.

Any oral agreements and clarifications which do not follow the terms and conditions under this policy and/or breach them shall be considered no valid and binding in their mutual communications and relations unless they are given in written form and endorsed to the insurance policy and signed by both parties.

Matters not provided for in this insurance policy within terms and conditions thereof but being significant for mutual communications and relations between parties shall be governed by the regulations and provisions applied in the Republic of Macedonia with respect to this class of business, and for the matters in relation to international transport of goods by road the provisions under the Convention on the Contract for the International Carriage of Goods by Roads (CMR) shall apply as well as the Law on Obligations.

Upon request of the policyholder/transport organiser the insurer shall provide the insured with the English copy of the insurance policy.

JURISDICTION

Article 28

For any disputes arising out of this policy both parties shall endeavour to resolve the matter in an amicable manner by negotiation or before the court of competent jurisdiction in the place of residence of the insurer, Primary Court Skopje 2 – Skopje.

This policy is subject to Macedonian law and jurisdiction.

RIGHT TO COMPLAIN

Article 29

The policyholder the insured or the beneficiary may file a complaint against the insurer to the Insurance Supervision Agency which is competent authority for supervision of insurance industry.